Doğan Kardeş

Sayı 80

ÇOCUK SAATİ!...

Krş. 15

NİL'DEKİ TÜRK ÇOCUĞU

Hazırlayan Hikmet DURUER

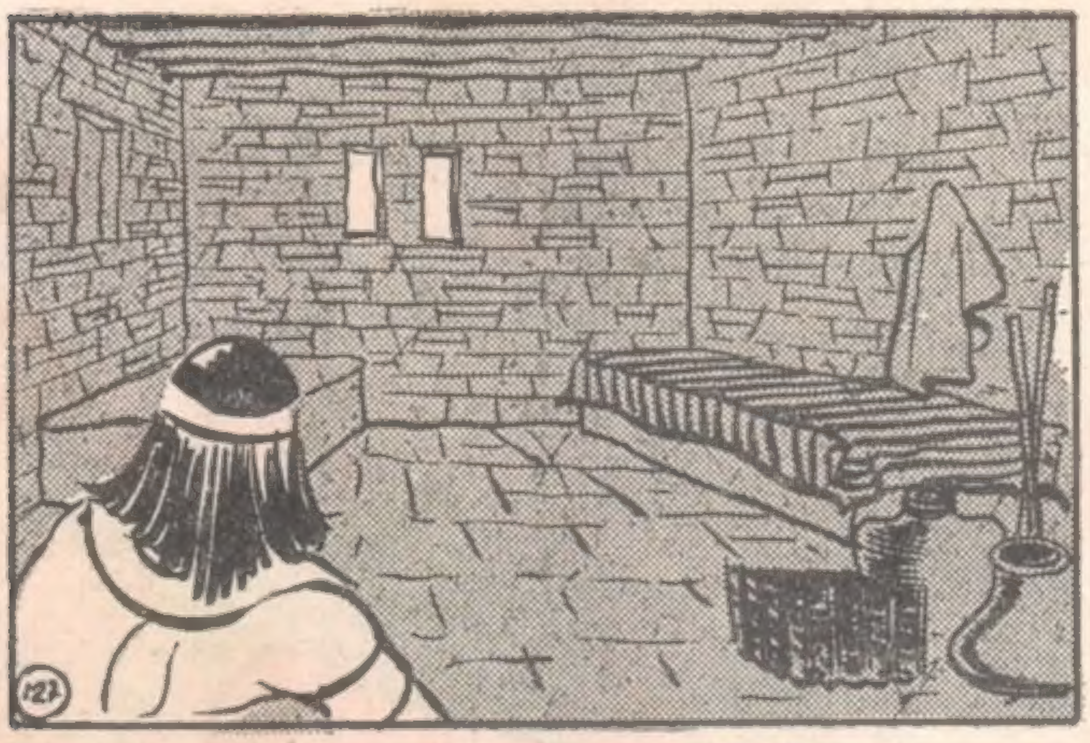

Türklerden biri merakla eve girdi. İçerde kimsecikler yoktu. Büyücü nereye gitmişti? Yoksa onu cinler mi çarpmıştı?

Heyecanla dışarı çıkıp Saru Agan'a her şeyi anlattı. Başkan: «Allah, Allah, uçmadı ya, nereye gider bu adam?» dedi.

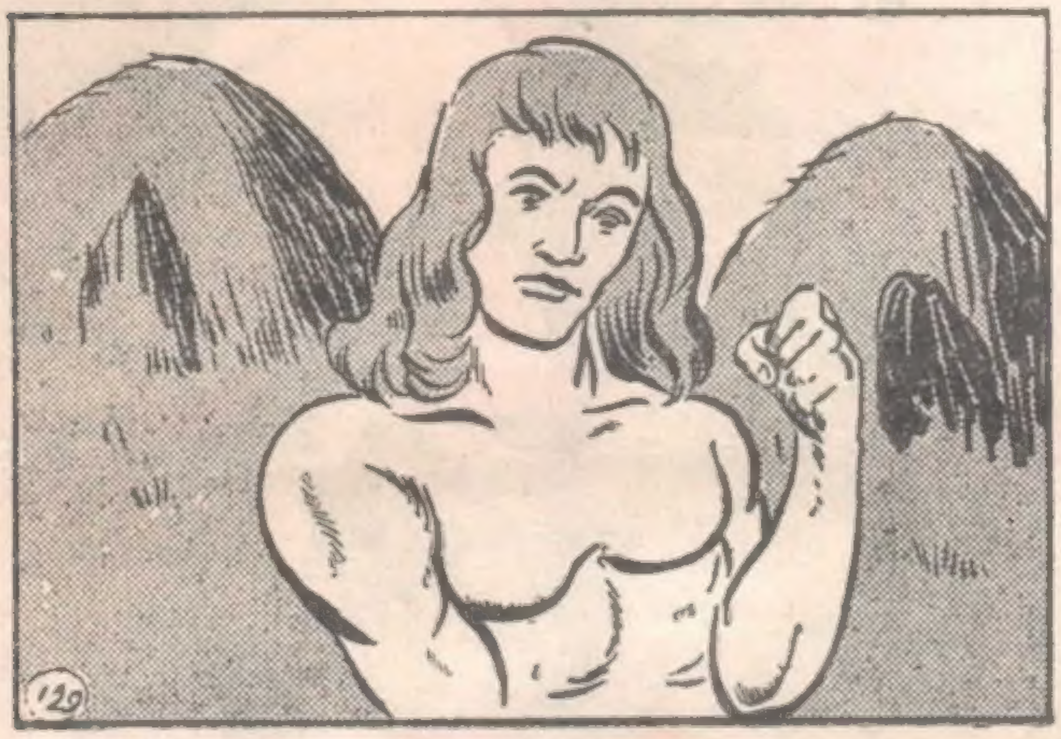

Bu sırada, yerlileri köylerinde bulamayan Akkurt, onları aramağa karar verdi.

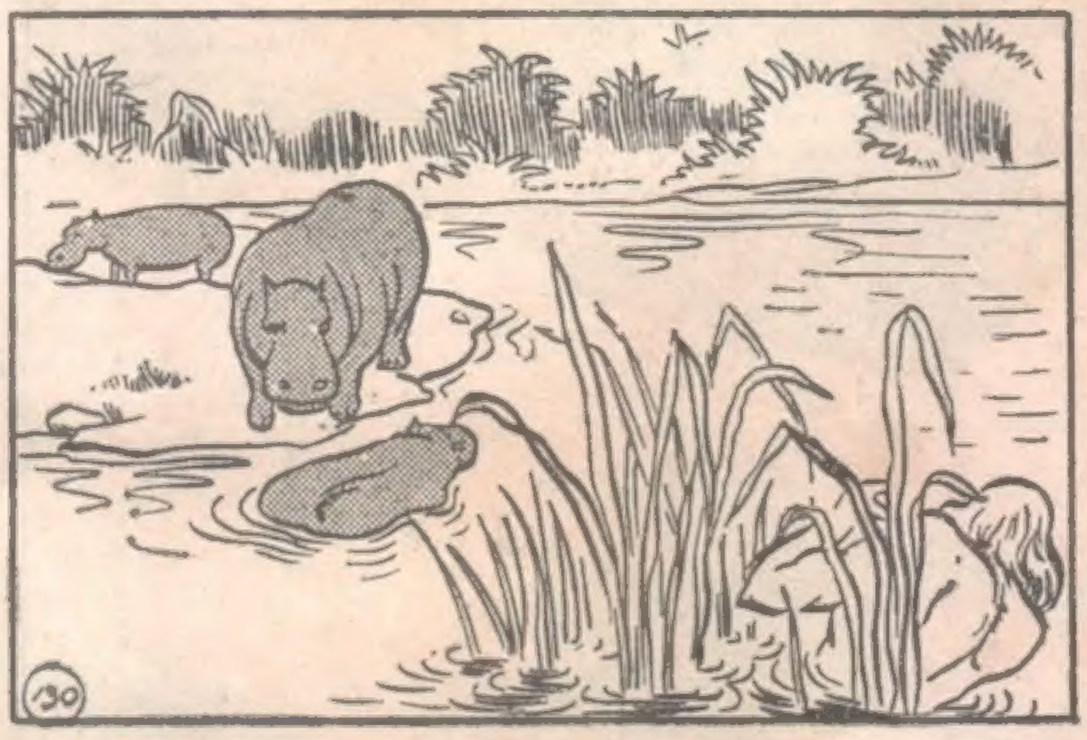

Karşı tarafa geçmek için Nil'e daldı. Yüzerken birden karşısına suaygırları çıktı. Akkurt hemen sazların içine saklandı.

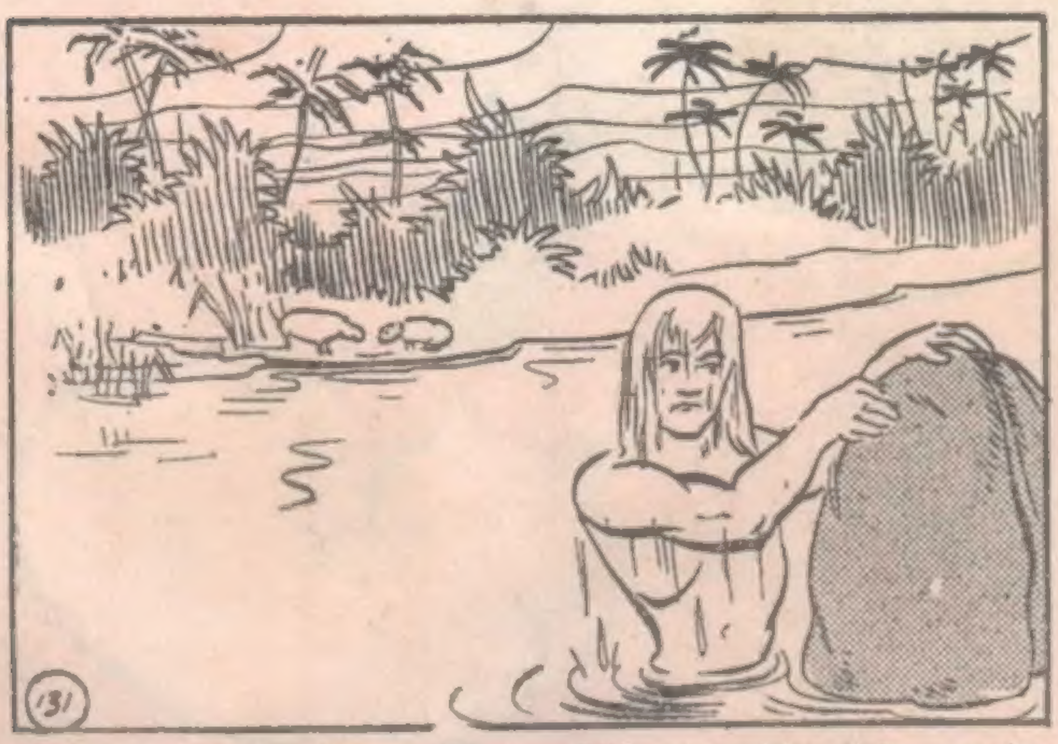

Suaygırları bırakıp gidince, Akkurt saklandığı yerden çıkıp yüze yüze karşı kıyıya vardı.

Saatlerce yürüdü. Yorgunluktan bitkin bir hale gelmişti. Üstelik yolunu da şaşırmıştı.

— Arkası var —

★★★ KARİKATÜR YARIŞIMIZ ★★★

Türk çocuklarının Hindistan Başbakanı Pandit Nehru amcadan istedikleri fil yavrusu gelirse, onu nasıl karşılayacağımızı gösteren bir karikatür. İşte yarışımızın konusu bu.

Yarışa girmek isteyen kardeşler karikatürlerini beyaz kâğıt üzerine siyah çini mürekkebiyle yapmalıdırlar. Beğenilen karikatürler Doğan Kardeş dergisine basılacak ve bunları yapanlara birer kitap hediye edilecektir. Siz de, eğer karikatür yapmaya merakınız varsa, bu yarışımıza katılınız.

EN ÇOK OKUNAN KİTAP

Orhan Veli amcamızın yazdığı Nasrettin Hoca'nın 70 manzum hikâyesi bu yılın en çok okunan kitabı oldu. Onu okuyan büyük, küçük herkes beğeniyor..

Eğer hâlâ bu kitabı okumadınızsa muhakkak alıp okuyun!

Fiatı 100 kuruş olan bu eseri Doğan Kardeş okuyucuları idaremizden 80 kuruşa alabilirler.

★

ŞİİR YARIŞIMIZ

Şiir yarışımız Şubat sonunda bitti. Gelen şiirlerden beğenilenleri sıra ile yayınlıyoruz. Şiirlerin basılması bitince yarışı kazanan kardeşlerin adlarını ilân edeceğiz.

Kapağımız :

ÇOCUK SAATİ!..

Radyo ne güzel bir buluş! Onu bulanlar da bizim gibi insanlar. Demekki biz de çalışırsak böyle güzel ve faydalı bir şey icat edebiliriz. Çocuk saatini dinleyen kardeşlerimden gelen mektuplarda şikâyetler çoğalıyor. Hemen hepsi : «Ayşe ablanın zamanında çocuk saati daha iyi idi» diye dert yanıyorlar. Çocuk saatinin eskisi kadar güzel ve canlı bir hale gelmesini ben de bütün Doğan Kardeş okuyucuları adına diliyorum.

BEĞENEN BEĞENENE!..

«Güzel Kitaplar Servisi»-nin ikinci kitabı olan «Tabiat - Ana Anlatıyor» adlı eser hakkında 11 Şubat tarihli Cumhuriyet gazetesinde Abidin Daver amcamız da şunları yazıyor :

Evvelki akşam eve döndüğüm zaman yazı masamın üstünde iki güzel ve zarif kitabın durduğunu gördüm. Uzaktan bakınca bunları Amerikan veya İngiliz basın ataşelikleri tarafından gönderilmiş sandım; kapları o kadar zarif ve itinalı basılıp cildlenmişti. Kitabları elime alınca gördüm ki bunlar yabancı diyarların eserleri değildir; memleketimizde basılmıştır. Doğan Kardeş yayınları Güzel Kitablar Servisi tarafından çocuklar için neşredilen bu iki nefis kitabın birincisi renkli resimlerle süslü bir masal kitabıdır. «Açıl Sofram Açıl» ve «Congoloz Baba» adında iki masalı ihtiva etmektedir. Bu masallar Eflâtun Cem'indir.

İkinci eser de «Tabiat - Ana Anlatıyor» adlı bir tercüme eseridir. Muharriri Karl Ewald, çevireni de Beyhan Eczacıbaşı'dır. Bu da, karakalem resimlerle orijinal bir şekilde süslenmiştir.

Siz de bu servise abone olmak istemez misiniz? Abone şartları çok elverişlidir. Üç taksitte 25 lira ödersiniz, bu serviste çıkan bütün kitapları, taahhütlü olarak adresinize göndeririz. İlk taksit 15, ikinci taksit 5, üçüncü taksit 5 lira. Bu servise abone olan kardeşler, şimdiden 2 lira kazanmış oldular. Çünkü «Açıl Sofram Açıl» abonelere 4 liradan, «Tabiat - Ana Anlatıyor» adlı eserse 5 liradan hesaplarına geçirildi. Halbuki bu kitaplar kitapçılarda 5 ve 6 liraya satılmaktadır.

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

İSTANBUL

Severim ben şehrimi,
Gezsem, dolaşsam her yerini,
Onda bir tatlılık bulurum.

Benim güzel İstanbulum.
Bundan beş yüz yıl önce,
Düşmanların elinden,
Kurtardı Fatih onu.
Kaydırdı gemileri,
Toprakların üstünden,
İndirdi güzel Halice,
Düşmanlardan gizlice.

Güzel İstanbul
Yurdumun büyük şehri!

Bahar SALMAN

İNEGÖL'Ü GEZİYORUZ

Doğan Kardeş gel, seni ben gezdireyim,
Sevimli kasabamızın her yönüne,
İşte geldik şimdi, hükûmet önüne.
Şu parke caddeden kolkola giderim,
Yeni açılan «Yapı Kredi Bankası»
Şubesinin içerisine girelim.
Görünen cami «İshak Paşa cami» si,
Solunda bulunan büyük bina ise
«Tacün Hatun» un beş asırlık türbesi.
Karşıda var «İnegöl Kitapsarayı»
Her gün ziyaret ederim ben orayı.
Gel Doğan Kardeş gidelim bir bu yere,
Yayınlarını okuyan kardeşleri,
Seyredelim göğsümüzü gere gere!..

Yaşar Faruk İNAL

İSTANBUL

İstanbul çok güzelsin,
Yok yeryüzünde eşin.
Meydanların, camilerin,
Tarih dolu her yerin!

Kosta TAHİNCİ

★

KEDİM

Miyav, miyav der,
Eve gelince.
Et ister, süt verince,
Benim güzel,
Benekli kedim.

Işın ÖVER

HİKÂYE

KÜÇÜK ÇOBANIN TUZAĞI

Anlatan : Hikâyeci Teyze

BİR gün Sardünya adasında genç bir kartal, sarp bir dağın tepesine yerleşti. Kendine iyi bir yer bulduğu için çok sevinçliydi, çünkü etrafta başka kartal yuvası yoktu. Aşağıda da otlaklar uzanıyordu.

Kartal, ilk zamanlar pek keyifli yaşıyordu. Küçük çobanların otlattığı sürülerden her gün istediği kadar kuzu ve koyun çekebiliyordu. Bunun üzerine köylülerin kimi ufak koyunlarını kesti, kimi evlerinin önünde otlatmağa başladı. Tulum gibi şişmiş, ağır, besili koyunları kaldırmağa genç kartalın gücü yetmediği için bu sefer de sığırtmaçlara sataşmağa başladı.

Bir gün, Damu adındaki küçük bir çobanın tepesine indi ama, kartalın pençelerinde sadece çobanın kasketi kaldı... Başka bir gün Piçiri'yi ceketinin yakasından tuttu. Piçiri, çevik bir hareketle ceketini üstünden silkti, kaçtı. Zelo'yu kemerinden yakalayınca, kemer, tıpkı bir yün yumağı gibi çözülüverdi. Zelo da yere düştü. Kartalın pençesinde yalnız kırmızı bir yün kuşak kaldı. Kartal hırsından bunu yuvasına götürdü, didik didik etti.

Zelo düşerken, cebinden bir gün önce babasının yaş günü hediyesi olarak verdiği bir gümüş lira da bir yana yuvarlanmıştı. Kartal onu alıp gitti.

Bütün bu başarısızlıklar genç kartalı epey düşündürdü. Nihayet son bir kere daha ava çıkmağa karar verdi. Bu avı da eline geçiremezse, buralardan uzaklaşıp başka yerde yuva kuracaktı.

Gözüne kestirdiği av, sığırtmaçların en küçüğü, en cılızı Sirigu idi. Çocuğu, koyunları evlere dağıtarak kulübesine dönerken yakalıyacaktı. Çünkü o sırada Sirigu'nun yanında ne köpeği, ne de sopası bulunurdu.

Ama kartalın düşündüğü gibi çıkmadı. Sirigu eve dönerken başına kocaman yuvarlak bir ekmek koymuştu. Bu onu koruyacaktı. Ama kartal çocuğa saldırmaktan vazgeçti, onu kurnazlıkla avlamağa karar verdi.

Usulcacık ekmeğin üstüne kondu, Sirigu ağırlığını hissetmesin diye, hafifçe kanatlarını çırptı.

Çocuk tabiî bunun farkına vardı :

— Kimdir o tepeme çıkan? diye sordu.

Kartal, sesini incelterek :

— Sığırcığım. Yoruldum yavrum; izin verirsen, azıcık dinleneyim, dedi.

Sirigu ses çıkarmadı. Kartal konuşmağa devam etti :

— Neden böyle sert ekmek aldın oğlum? İhtiyar ninen bunu nasıl yiyecek?

— Fakiriz. Bayat ekmek tazesinden daha ucuz.

Kartal sesini büsbütün tatlılaştırdı :

— Sirigu'cuğum ! Sana yarın bir gümüş lira getireyim. Zavallı nineciğine taze ekmek al.

Sirigu, kartalın ona bir tuzak kurmak istediğini anladı ama, sezdirmedi.

— Peki gelirim, diye cevap verdi.

Ertesi akşam kartal, Zelo'nun cebinden düşürdüğü lirayı Sirigu'nun geçtiği yolun üzerine bıraktı. Çocuk bunu sevinerek aldı, hemen ekmekçiye gitti. Taptaze, sıcacık bir ekmek aldı, kalan parayı da cebine attı. Yukardan onu takib eden kartal, Sirigu tenha bir yola çıkınca, hemen indi. Ekmeğin üstüne konarak, ortasından gagalamağa başladı. Sirigu da ekmeğin altından elini sokarak parmağiyle bir delik oymağa çalıştı. Sonunda kartalın gagaladığı yeri buldu, elini sokarak vahşi kuşu ayağından yakaladı.

Kartal debelendikçe öbür ayağı da sıcak hamura battı. Sirigu hem kuşu tutuyor, hem de avazı çıktığı kadar bağırıyordu.

Yetişen köylüler kartalı vurdular, Sirigu'ya da aralarında topladıkları parayı mükâfat olarak verdiler. Sirigu bu parayla kendine bir akordeon aldı. Sardunya adasını baştan başa gezerek Kartal için bestelediği şarkıyı söyledi. Bu şarkı o kadar beğenildi ki, Sirigu bir gün memleketinin sevilen bir şarkıcısı oldu. Kazandığı parayla ihtiyar ninesine güzel bir ev yaptırdı.

O zamandan beri Sardunya ekmekçileri ortası boş, halka şeklinde ekmekler yapmağa başladılar.

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

KÖYÜMÜZ

Köyümüz kurulmuştur,
Bir ormanın kenarında.
Şakrak sesli orman kuşları,
Şenlendirir köyümüzü.

Köyün tam ortasında,
Akar şırıl şırıl çeşmeler.
Güneş ufukta kaybolurken,
Su içerler çeşmeden,
Ceylân gibi kısraklar.

Akşam karanlığında,
Şalvarlı köy kızları,
Çıkarlar ovalara,
Söylerler köy türküleri.

Emin KERÇ

KIŞ

Her yer beyaz kürkünü
Giyiverir sırtına.
Eksik olmaz kış günü,
Dağda, kırda fırtına.

Tozarak dökülür kar,
Bağa, bahçeye, kıra.
Eser soğuk bir rüzgâr,
Camlara vura vura.

Bineriz kızaklara,
Kayarız tatlı tatlı,
Uçarız uzaklara,
Kuşlar kanatlı.

Savaş ARNA

DOĞAN KARDEŞ
Bulmaca Kuponu No. : 180

BUHAR MAKİNESİNİ BULAN ADAM: JAMES WATT

Anlatan: Nezahat Nurettin EGE

KIŞIN sobanızın üzerinde duran çaydanlığın içindeki suyun fokur fokur kaynadığına hiç dikkat ettiniz mi?. Çayanlığın içindeki su kaynarken nasıl ibriğin kapağını yerinden oynatıyor, nasıl taşarak etrafa yayılıyor değil mi? Bir çok insanlar bütün bunları sadece seyrederler... Fakat bazı akıllı insanlar da çaydanlığın kapağını kaldıran şeyin bir nevi kuvvet olduğunu düşünmüşler, bu kuvvetten faydalanmak yollarını aramışlardır. İşte bu zekî ve çok dikkatli insanlardan biri de James Watt'dir.

Fakat James Watt'dan çok önce, bu tabiat kuvvetlerini anlamağa çalışan, bunun için çeşit çeşit çareler arayan bir çok akıllı adamlar çıkmıştır. Eski Mısırlılardan (Hero) adlı bir bilgin, matematik ve tabiat kanunlarına çok meraklıymış. Bir çok fizik kanunlarını araştırmış, öğrenmiş. Bu arada buhar kuvvetine de merak etmiş.... Hattâ bir buhar makinesi bile yapmış. Fakat (Hero) bu buhar kuvvetini insanların işlerini kolaylaştırmak için araştırmamıştı. Bunu bir nevi eğlence olarak yapmıştı.

Buhar sudan çok fazla yer tutmaktadır. Bir kilo suyu ateş üzerine koyup kaynatırsanız, bu sudan meydana gelecek buhar, tam (1700) kilo suyu içine alacak büyüklükte bir kazanı doldurur.

İşte suyun buhar haline gelirken böyle genişlemesi bir çok bilginleri merak içinde bıraktı. Fen adamları, su ve buhar kuvvetlerini uzun uzun inceliyerek bu kuvvetlerden faydalanmak suretiyle işleyecek makineler yapmayı düşündüler.

On yedinci yüzyılda, İngilteredeki bir çok maden ocakları yeryüzünden çok aşağıya inmiş, içlerine sular dolmuştu. Bu maden kuyularında insanların çalışabilmeleri ve maden cevheri çıkarabilmeleri için kuyuların boşaltılması lâzım geliyordu. Fakat bu suları yeryüzüne çıkaracak bir makine yoktu. İşte bu sıralarda, 1705 yılında Thomas Newcomon adında bir İngiliz makine mühendisi bir buhar makinesi yaparak kuyulardan suların boşaltılmasının yolunu buldu. Artık İngiliz madencileri bu buhar makinesinin yardımı ile ocaklarını kolaylıkla işletebiliyorlardı.

1764 yılında James Watt adında bir İngiliz mühendisi, bu makinenin buhar kuvvetinden tamamile faydalanamadığını anladı ve yeni model bir buhar makinesi yaptı. Bugüne kadar kullanılmakta olan buhar makineleri işte bu kıymetli makine mühendisi James Watt'ın yaptığı modeldir.

James Watt, 1736 yılında İskoçyada dünyaya gelmiş, 1819 yılında ölmüştür.

James Watt son derece zekî ve çalışkan bir çocuktu. Henüz pek genç yaşında bir çok araştırmalar yaparak, etrafında gördüğü şeylerin sebeblerini anlamağa çalıştı. En nihayet bütün dünyaca tanılan buhar makinelerini yapmağa muvaffak oldu. Eğer James Watt'ın bu icadı olmamış olsaydı, hiç şüphesiz buharla işleyen lokomotifleri, buharla işleyen gemileri de meydana getirmek mümkün olamazdı.

James Watt'ın icadları az zamanda bütün İngilterede duyuldu. Londra ve Edinbourgh şehrindeki en büyük bilim kurumlarına davet edilerek, buralara üye olarak kabul edildi. Bir müddet sonra Fransadaki (millî bilim akademisi) de James Watt'a üyelik şerefini verdi. Artık bütün Avrupa ve Amerika fen adamları James Watt'ı tanıyor, onu derin bir sevgi ve saygı ile selâmlıyorlardı.

Bir ara James Watt, elektrikte bir ölçü icad etti. Bu ölçü, bugüne kadar elektrik işlerinde çok işe yaramıştır. (Kilowatt) adı verilen bu icad, olmamış olsaydı elektrik işleri belki bugünkü kadar ilerliyemiyecekti.

James Watt, kimyaya da çok meraklıydı. Aynı zamanda mimarlığa, musikiye, hukuka karşı büyük bir sevgisi vardı. Kendisi ile tanışan bilginler, James Watt'ın bir çok ilim ve fenlerdeki sonsuz anlayışına hayran oluyorlardı.

Sevgili çocuklar, insanlığa bir çok hizmetler yapmış olan James Watt da bir gün sizler gibi bir çocuktu. Fakat gönlünde büyük ülküler besleyen bir çocuk !.. Onun için bugün bütün dünya bilginleri, hattâ sizin yaşınızdaki çocuklar bile onun adını sevgi ve saygı ile anmaktadır. Sizler de James Watt gibi yeni yeni şeyler icad ederek insanlığa hizmet ediniz !

Bakkal — Kiloları almış nereye gidiyorsun oğlum?
Oğlu — Şey baba.. Doktor «Bir daha gelişte iki, üç kilo al, göreyim seni» demişti de...

İKRAMİYELİ AİLE CÜZDANI

bütün

Doğan Kardeş okuyucularının

tasarruf cüzdanıdır.

Sen de bir

İKRAMİYELİ AİLE CÜZDANI

alarak

7 Evli ve çeşitli para

ikramiyeli kuralara gir.

YAPI ve KREDİ BANKASI

BİR VARMIŞ BIR YOKMUŞ

Hazırlıyan : Yalçın EMİROĞLU

Halk neye uğradığını şaşırdı. Bağıranın, kaçışanın haddi hesabı yoktu.

Hele keçinin padişahın önünden bir adamı kovalaması görülecek şeydi.

Padişahın bu pek hoşuna gitti. Kendini tutamayıp katıla katıla gülmeğe başladı.

Padişah kasıklarını tuta tuta, dizlerini döve döve gülüyordu.

Padişahımız gülüyor diye bütün dalkavuklar da gülmeye başladılar.

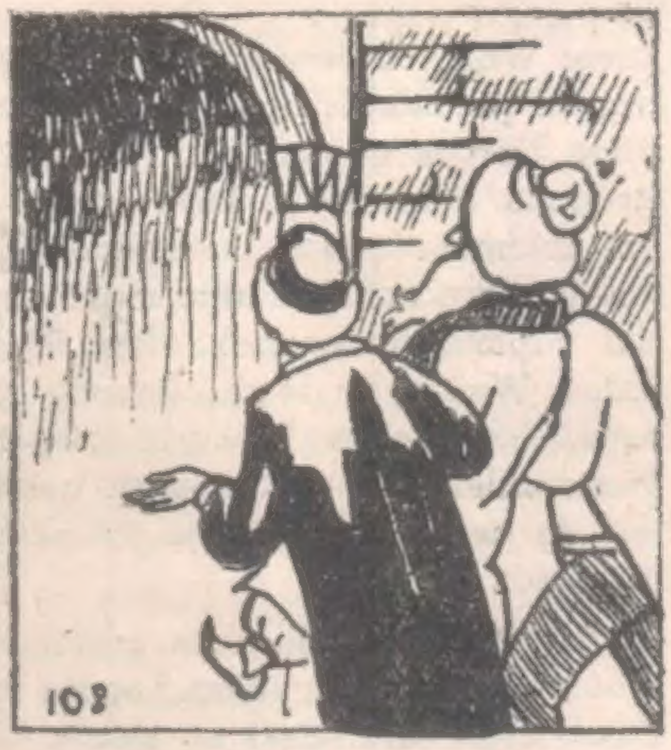

Bu sırada hekimler gelip gülmekten fenalıklar geçiren padişahı içeri aldılar.

— Devam edecek —

TÜCCAR İLİ

HİNT Mihracelerinden biri, Çok sevdiği biricik kızına bir tüccardan gayet güzel bir inci gerdanlık satın almıştı.

Bir gün gerdanlığı gözden geçirirken incilerin çoğunun yalancı olduğunu gördü. Fena halde kızarak, hileci tüccarı sarayına çağırttı. Adama:

— Bu yaptığın şey hem namussuzluk, hem de bana hakarettir! dedi. Bunu hayatınla ödeyeceksin. Seni kaplanlarıma yedireceğim.

Hileci tüccar, affetmesi için mihracenin ayaklarına kapandı. Ama bütün yalvarmaları kâr etmedi. Mihrace kararından dönmedi.

Tüccarı bir izbeye attılar. Önünde bir parmaklık yükseliyordu. Parmaklığın arkasından korkunç kükremeler geliyordu. Bu kükremeler sabaha kadar sürdü, tüccar bir türlü uyuyamadı, korkudan titredi.

Sabah oldu. Parmaklığın kapısı-

Zengin hediyel

Zengin Hediyeli Bulmacamızın 18-incisini de bu sayımızda basıyoruz. Yandaki resmo dikkatle bakın, muhakkak bir yanlışlık bulacaksınız. Buna benzer yanlışlı resimlerden 190-ıncı sayımıza kadar, her sayıda bir tane bulacaksınız. 190-ıncı sayıya kadar çıkacak olan bu (27) resmin yanlışlarını, bulmaca resimlerinin hepsinin basılması bitince, bir kâğıda sıra ile yazıp «Yanlışlık Bulmacası Kuponları» ile birlikte bize gönderiniz. Bulmaca çözülerini sakın şimdi göndermeyiniz. Sonra kuraya giremezsiniz.

Bu resimlerdeki yanlışların hepsini** doğru çözenler **arasında kura çekilerek

2 bisiklet, 2 radyo, 2 kol saati, 5 dolma kalem, 10 futbol topu, 20 güzel kitaplar servisi abonesi, 20 Doğan Kardeş abonesi, 50 Nedir? Niçin? Nasıl? serisi kitapları ve doğru çözen diğer okuyuculara da birer güzel kitap hediye edilecektir.

LE MİHRACE

nın açıldığını gören adam gözlerini kapadı... Üzerinde hayvanın sıcak nefesini hissedince, hayatının son dakikasını yaşadığını anladı. Fakat bir an sonra kulağına, kükreme yerine hafif bir kuzu melemesi geldi, arkasından da bir kaç kişinin kahkahası koptu... Tüccar gözlerini açtı: karşısındaki hayvan... bir koyundu!

Korkunç kükreme sesleriyle kaplan taklidi yapan mihracenin adamları, şaşkın şaşkın duran tüccarın haline katıla katıla gülüyorlardı. Mihrace, tüccara:

— Sen beni sahte inciler satarak aldattın. Ben de seni kaplan yerine koyunla korkutarak, karşılık verdim; dedi. Geceleyin geçirdiğin korku sana ders olsun.

Tüccar, bundan sonra hiç bir işine hile karıştırmamağa söz verdi. Hayatını kurtarması için babasına yalvaran küçük prensese de, dükkânında bulunan en değerli incilerden birini hediye etti...

yeli bulmacamız!

Bulmaca : No. 18

Bu resimdeki yanlışı arayınız !.

Bulmacaları tamam göndermeyen, kupon koymayı unutan ve bulmaca resimlerini kesip yollayanlar bulmaca kurasına giremezler. Bulmacaları göndereceğiniz zamanı biz dergide ayrıca ilân edeceğiz.

BAGA'nın SERÜVENLERİ

Hazırlıyan : Yalçın EMİROĞLU

Bagayla arkadaşları kurdukları köprüden geçerlerken iki adam da onları seyrediyorlardı.

Bunlar «Karadağ» ın nöbetçileriydi. Bir tanesi yayını gererek sarmaşık köprüye nişanladı.

Ok bir anda sarmaşığı ikiye ayırdı. Köprüyü geçmekte olan son iki kişi boşlukta düşmeye başladılar.

Bereket versin uçurumun dibinde bir dere vardı. Böylece iki adam ölmekten kurtuldular.

İkisi de gayet iyi yüzücü idi. Kıyıya doğru olanca hızlariyle yüzdüler.

Baga, kıyıya inmişti. «Haydi, diye bağırdı. Çabuk çık, diğer arkadaş nerede?»

— Devam edecek —

TABİAT HİKÂYELERİ:

SİVRİSİNEKLE KARASİNEK

Anlatan: Cevat GOBİ

KARASİNEK, telâşla gelip derenin çamurlu sularına sarkan yaban nerkisine kondu. Etrafına bakınca, biraz ötede gıcırdıyarak dönen kocaman bir çark gördü.

İnliye, inliye dönen bu dev çark, tarlalara su çıkarıyordu. Bunun nasıl döndüğünü merakla seyrederken, çarkın iri dişleri üstünde geri, geri zıplıyan bir sivrisinekle karşılaştı. Ona:

— Hey!.. Kolay gelsin sivricik, ne yapıyorsun öyle?.. diye seslendi.

Sivrisinek sesin geldiği tarafa baktı. Zıplamasında devam ederek:

— Hooo! Hoş geldin dostum. Senin burada işin ne?.. dedi.

Karasinek elile bir takım işaretler yaptıktan sonra:

— Hiç sorma!.. diye cevap verdi. Kısaca anlatılacak gibi değil. Senin şu halini merak ettim de...

— Görmüyor musun ayol! Su çarkını çeviriyorum.

Hayretinden ağzı açıkta kalan Karasinek:

— Bu kocaman Dev çarkı sen mi çeviriyorsun?.. diye sordu. Sivrisinek:

— Ne sandın, dedi. Bostan arkları kurumak üzere. Bataklığıma su yetiştiriyorum.

Karasinek derin bir düşünceye dalmıştı. Boyundan büyük lâf eden bu cılız yaratığa nasıl cevap vereceğini şaşırmıştı. Bir kaç defa başını iki tarafa sallıyarak, yavaşça:

— Pöh.. dedi. Dev çarkı.. Sivrisinek çeviriyor. Buna taşlar güler be...

Birden yakınında ince, çatlak bir ses:

— Benim küçüklüğüme bakarak, inanmak istemiyorsun öyle mi? diye bağırdı. Belki haklısın. Fakat unuttuğun bir şeyi hatırlatmak isterim.»

Karasinek, yanı başına konan sivrisineği, nezaketle selâmladı:

— Şey.. affedersiniz. Dalgınlıkla sizi göremedim..

Sivrisinek gülmeğe başladı:

— Benim yaptığım büyük işe hayret ettin öyle mi?..

— Ne yalan söyliyeyim. Evet.. Sen kendini dev aynasında görüyorsun. Hem bak çark sensiz de dönüyor..

Sivsinek, karasineği yanına çekti. Kulağına eğilerek:

— Su bilmeden bana yardım ediyor, dedi. Söz aramızda, su olmasa ben bu işi iyi başaramam. Hem bilmiyerek başkalarına hizmet eden yaratıklar yok mudur sanki?..

— Öyle.. Buna inanıyorum. Meselâ insanlar bilmeden bana büyük iyilikler yaparlar. Çöp tenekelerine yemek artıklarını dökerler, sonra efendim bulaşık tabaklarını mutfağın taşına koyarak, bana sofralar hazırlarlar. Daha ne bileyim hizmetleri pek çoktur.»

Sivrisinek:

— İnsanların bazı iyiliklerini ben de bilirim, diye arkadaşının sözünü kesti. Kendilerini eğlendirmek için bahçelere yaptıkları havuzlar bir müddet sonra benim sarayım olur. Tarlalara su verirken bilmiyerek bana güzel bataklıklar hazırlarlar. Neme lâzım, doğrusu ben insanlardan memnunum. (Sonra içini çekerek) hoş fenalıklarını da görmedim değil. Daha geçenlerde gölün üstüne fena kokulu bir yağ dökmüşlerdi. Fena, acı bir yağ!..

Karasinek atıldı:

— Ben o yağın adını bilirim. Ona insanlar Neft diyorlar. Gaz yağı diyenler de var.

— Ah görmeliydin! Yumurtadan çıkan yavrularım uçmak için suyun yüzüne doğru yükseldiler. Bu pis yağ onların ince, güzel kanatlarına sıvandı, yapıştırdı, uçamadılar. Çocuklarımın yağ içinde çırpınışlarını hiç unutamam.

Karasinek başını kaşıdı, elini ağzına götürerek:

— Şu insanlar ne tuhaf yaratıklar değil mi? dedi. Dostluklarile, düşmanlıkları belli değil. Bazen burunlarına kadar girerim, sesleri çıkmaz. Bazen de pencereden, pencereye koşarım sinirlenirler. Bugün de öyle oldu. Evin hanımı eline bir bez aldı, duvarlara, camlara çarpa, çarpa bütün arkadaşlarımı öldürdü. Kapı aralığından dışarı sıvışıncaya kadar akla, karayı seçtim.

Sivrisinek, felâkete uğrıyan dostuna üzülerek baktı:

— Peki akşama ne yapacaksın? diye sordu. Sen benim gibi sularda, sazlarda yaşamağa alışık değilsin. Gecenin ayazı bana vız gelir, ama sen...

Karasinek yeniden içini çekerek:

— Bakalım. Akşam olsun da, bir kapı aralığı bulup yine sıcak odaya sokulmağa çalışırım, dedi.

— Fena olmaz. Ben de ince saz takımımı alır gelirim. Bugün çok yoruldum. Bir parça sıcak kan emmem lâzım.

— Seni içeri almazlar. Sen insanların nasıl kuvvetli olduğunu bilmiyor musun?

— Biliyorum ama, ben onlardan korkmam. Onlar benden korkarlar.

Karasinek hiddetle:

— Senin neyinden korkacaklar, diye

Bütün
Doğan Kardeş okuyucularının
aileleri
sigortalarını
Doğan Sigorta Şirketine
yaptırırlar

HİKÂYE:

KUNDUZ YUVASINDA BİR KAVGA

KIZILDERİLİ avcı Boz Baykuş bir gün kaçakçı avcılar peşinde dolaşarak «Şırıldayan Yapraklar» vâdisine girdi.

Vâdinin ortasında bir dere akıyordu. Derenin darlaşan bir kolunda, yosunla, toprakla ve çamurla yapılmış bir setle çevrili küçük bir gölcük vardı. Suları temiz, parlak gölcük ıssız gibi görünüyordu. Halbuki dikkatli bakılınca, kenardan suların hafifçe titreştiği belliydi. Arada bir, kestane rengi, yuvarlak kulaklı ufacık bir hayvan, kafasını sudan çıkarıveriyordu. Hayvan, etrafa bakınıp hiç bir tehlike görmeyince, tüylü gövdesini de suyun üstüne çıkarıveriyor, usulcacık kıyıdaki sazlığa dalıyordu. Az sonra ağzında bir demet otla tekrar suya atlıyor, yüzerek karşı tarafa geçiyor, kıyıdaki bir toprak tümseğine doğru koşuyordu.

İnsan boyundan daha yüksek olan bu tümsek, kunduzların eviydi. Ev, görünüşe göre sağlamdı. Kubbe şeklinde yapılmıştı; yıkılmaması için iri bir ağaç köküne dayanıyordu. Bir adamın bağdaş kurarak oturabileceği kadar büyük olan evde dört kunduz yavrusu itişerek, kakışarak oynuyordu. Kunduz yavruları uzun tüylü, siyah gözlü, ard ayakları ön ayaklarından daha uzun olan hayvancıklardı. Parmakları arasında, kazlarda ve ördeklerde olduğu gibi, ince bir zar vardı.

Kulübenin içi yere serili söğüt kabuklariyle ve kokulu otlarla doluydu. Kulübeye yuvarlak bir delikten giriliyordu. Meyilli bir tünel bu delikten gölçüğün dibine kadar gidiyordu.

Tünelin dışardaki girişi suyun dibinde bulunduğu için karada yaşayan hayvanlar bunu farkedemezlerdi. Yalnız setin yıkılıp gölcüğün susuz kalması kunduzlar için bir felâket olur: O zaman düşmanları istedikleri yerden onlara saldırabilirlerdi. Bunun için kunduz anneler küçüklerin temizlikleriyle uğraşırken, baba kunduzlar her gün setin sağlam olup olmadığına bakarlar, tamir ederlerdi.

Bizim dört kunduz yavrusu o gün bol bol yüzdükten, karınlarını doyurduktan sonra öğle uykusuna yatmışlardı.

Büyük kunduzlardan biri yavruların başlarında beklerken ötekisi setin etrafında geziyordu. Birdenbire, gölcükte suyun inmeğe başladığının farkına vardı. Hem öyle süratle iniyordu ki, birazdan gölcüğün dibi göründü. Birisi seti yıkmıştı...

İki kunduz, hızla gölcüğe indiler. Setin dibinde, büyücek bir karpuzun geçebileceği kadar bir delik açılmıştı. Gölcüğün kalan suyu büsbütün akıp gitmeden deliği kapatmağa çalıştılar. Çalı, dal, ot sapları topluyor, büyük çamur topaklarını sete doğru yuvarlıyorlardı. Böylelikle seti tamir ettiler ama, bu işi yapıncaya kadar gölcük hemen hemen susuz kaldı.

Evde kalan dört kunduz yavrusunun da başlarına bir felâket geldi. Bunlar öğle uykularından uyanınca kulübenin kapısında çirkin, yassı kafalı, parlak siyah tüylü bir canavar gördüler...

Canavar, birbirine sokularak, kulübenin duvarına büzülen yavrulara bakıyordu. Tıslıyarak, dişlerini göstererek onlara yavaş yavaş yaklaşıyordu. Bu bir lûtur, yani su kedisiydi !..

Aç olan hayvan, seti kırarak kulübenin içine dalmıştı. Karnı öyle açtı ki, dört yavruyu birden yese yine doymıyacaktı.

Su kedisi, öne atıldı. Ama küçük kunduzlar birer yay gibi dört yana sıçradılar. Hayvan olanca hızıyle duvara çarptı, sersemledi. Kendini toparlayıncaya kadar küçükler dışarıya fırladılar. Avını bırakmamağa karar veren canavar da boşalmış gölcükten tünelin içine daldı. Tam o sırada yetişen anne ile baba kunduzlar sivri dişlerini hayvanın ayaklarına daldırdılar.

Su kedisi kocaman, tüylü bir kertenkele gibi kıvranıyor, tıslıyarak başını sağa sola çeviriyordu. Kurtulmak için, bacaklarına asılmış iki kunduzu yerden yere çarpıyordu. Fakat kurtulamıyordu: derileri çok kalın olan kunduzlar hiç acı duymuyorlar, onu bırakmıyorlar..

Tâ uzaktan setin kırılıp gölcüğün susuz kaldığını gören Kızılderili avcı, bu çarpışmaya yetişti. Su kedisi yeni ve daha kuvvetli bir düşman görünce, bütün kuvvetini toplayarak kunduzları üstünden silkti, ormana doğru kaçmağa başladı. Çok korkak olan bu hayvanın bir daha kunduzların evine saldırmıyacağını bilen Kızılderili avcı onu vurmağa lüzum görmedi. Bir tarafa çekilerek, kunduz ailesini seyretti. Şimdi ihtiyar kırmızıderililerin «Kunduz Milleti» ni niçin sevdiklerini daha iyi anlamıştı. O da, dedeleri gibi bu küçük, çalışkan, mücadeleden çok, iş ve yapıcılık için yaratılmış hayvancıkların dostu olmağa, onları korumağa söz verdi.

---

bağırdı. Boyundan büyük lâf ediyorsun. Bu da çarkı çevirmene benzer. Koskoca insanoğlu senden korkacakmış?

Sivrisinek eğildi, sudan bir damla alarak, karasineğin Petek gözlerine yaklaştırdı:

— Bunlara iyi bak! Bir damla suda kaynaşan şu sayısız hayvancıklara (Plazmodyum) derler. Ben bunları insanların kanına aşılar, onları sıtmaya yakalatırım.

Karasinek, su damlasında kıvıl, kıvıl koşuşan canlılara korku ve hayretle bakarken, sivrisineğin gerçekten tehlikeli bir yaratık olduğuna inandı.

Karanlık basmıştı. Karasinek, bir yolunu bularak bir evin odasına girmişti. Köşe yastığının üstünde dalgın duruyordu. Birden pencerenin dışında bir vızıltı duydu. Cama koştu. Dere kenarında böbürlenen sivrisineğin cama yapışarak, ön kolları üstünde dikildiğini gördü. Sivrisinek bağırıyordu:

— İçeriye nereden gireyim, yol göstersene !..

Karasinek, bu küstah palavracıya elini sallıyarak:

— Yağma yok. Beni pekmezle besliyen insan oğlunu sana ısırtmam, dedi.

KİM BULACAK?

Bu resimde iki adam, bir ayı, bir kartal gizlidir. Onları saklandıkları yerlerden bulup çıkarın bakalım...

★

İİLD ERİBT ASNU AKN

Yukarıdaki harfleri öyle sıraya koyun ki, hepimizin tanıyıp sevdiği iki sanatkâr kardeşin adı çıksın.

★

ŞE — GEN — ME — GÜR — KA — MUR — VAK — IH — GÜT — LA — SÖ

Yukarıdaki heceleri öyle birleştirin ki beş ağaç ismi çıksın.

Bu bulmacaları çözenler arasında kur'a çekilerek birinciye dolma kalem, ikinciye resim albümü, üçüncüye Doğan Kardeş abonesi, dördüncüden ellinciye kadar da muhtelif hediyeler verilecektir. Cevaplar 26 Mart'a kadar gönderilmelidir.

HEDİYE KAZANANLAR

176-ncı sayıdaki bulmacayı çözenler arasında kur'a çekilerek aşağıda adları yazılı kardeşler şu hediyeleri kazandılar:

1 — Ayşegül Onaran (İzmit), Bir dolma kalem,

2 — Perihan Tütüncüoğlu (İstanbul), Bir okul çehizi,

3 — Güven Özsancak (İstanbul), Bir yıllık Doğan Kardeş abonesi.

HİKÂYE KİTABI KAZANANLAR

Tezer Eogöl (Lüleburgaz), Turgut Ural (Ankara), Rıza Akyol (Adapazarı), Doğan Berk (İstanbul), Sabahattin Hamurdan (İstanbul), Ömer Çabuk (Bolu), Ayda Yurdaer (Kastamonu), Altan Çakmakcıoğlu (Ankara), Tanju Oran (Alpullu), Suna Erat (Konya), Kâmuran Gürbüz (İstanbul), Arol Özal (Ankara), Mahmut Altınışık (Bolu), Tanman Bilgutay (İzmir), Ergin Terman (Samsun), Tunay Övünç (Manisa), Selçuk Günersel (Sıvas), Özkan İldaşer (Eskişehir), Turgut Şenocak (Üsküdar), Sevim Altürk (Beyazıt) Metin Özselcuk (Adana), Antuvan Daran (Kızıltoprak), Neclâ Hızlıalp (Mudanya), İlhan Koşumcu (Bolu), Avni Beton (Fatih), Teoman Algüneri (Antakya - Hatay), Turhal Tektaş (İstanbul), Ülkü Sungur (Kadıköy), Çiğdem Uğural (Ankara), Güngör Günertem (İstanbul), Erkan Aksu (Çankırı), Ayşe Akidil (Samsun), Aysun Barışeri (Konya), Nazlı Tandoğan (İstanbul), Ayşe Sancak (Konya), Bedia Buran (İzmir), Belma Taşlı (Adapazarı), Osman Yiğiter (Ankara).

DİKKAT: Sakın dergiyi kesmeyiniz. Dergiyi kesen kardeşleri kur'aya sokmuyoruz.

Doğan Kardeş

HAFTALIK ÇOCUK DERGİSİ
Sayı: 180 — Cilt: 5
9 Mart 1950
Fiatı 15 kuruş

Her hafta perşembe günleri çıkar ★ Sahibi: Vedat Nedim TÖR ★ Yazı işlerini fiilen idare eden: Şükrü Enis REGÜ ★ İdare Merkezi: Galata Yüksekkaldırım Yazıcı Sokak No. 48 ★ Mektup ve havale adresi: Posta Kutusu: 2217 Beyoğlu ★ Telefon: 42933 ★ Abone şartları: Yıllık (52 sayı) 750 kuruş, altı aylığı (26 sayı) 400 kuruş, üç aylık (13 sayı) 200 kuruş ★ Abone her sayıdan başlıyabilir ★ Adres değiştirmek istiyen abonelerin 30 kuruşluk pul göndermeleri lâzımdır ★ Gönderilen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer: Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi İstanbul

DAĞ Faresi

Çeviren: Nihâl Yalaza TALUY

Doğan Kardeş'in Romanı : 7

— Sent-Antuvan hastanesine nasıl gideyim amca? diye sordu. Arabacı :

— Ters yol tutmuşsun küçük» diyerek kırbaciyle arkada kalan dar bir yolu gösterdi.

— Şöyle yürü. İlerde sorarsın.

Jan döndü, gösterilen yolu takibetti. Ne kadar yürüdüğünün farkında değildi. Tektük rastladığı yolcular yol kenarına serpilmiş ufak evlere dağıldılar. Donuk donuk yanan gaz fenerleri seyrekleşti. Az sonra evler de, fenerler de görünmez oldu.

Kar kesilmişti, fakat artan kuru soğuk çocuğun kemiklerine kadar işliyordu. Jan, sağa sola bakmadan, kurulmuş makine gibi yürüyordu. Tek bir arzusu vardı. O da Kler Ablaya bir an önce ulaşmak...

Birdenbire, uzaktan titrek bir ışık göründü. Jan, bütün hıziyle ışığa doğru yürüdü. On beş, yirmi adım ilerledikten sonra hayretle durakladı : önünde, yer yer ince bir buz tabakasiyle kaplı ufak bir göl vardı. Gölcüğün karşı tarafında muazzam bir duvar halinde kayalar yükseliyordu. Gölün sağında bir kulübe vardı. Kulübenin aralık kalmış kapısına ufak bir fener asılmıştı.

Çocuk, şehir dışında bulunduğunu anladı. Burada büyük bir park açılacağı için hazırlıklar yapılıyordu. Jan, kulübenin kapısında kararsızlık içinde durdu · içerde işçilerin âletleri, kumla, çimentoyla dolu çuvallar vardı.

Kulübeye girmeyecek olsa, bu soğuk geceyi nerede geçirecekti?.. Hastane yolunu kolay kolay bulamıyacağına aklı kesmişti. Artık Glandoz ustanın evine dönmesine imkân kalmamıştı.

Jan kulübeye daldı, soğuktan, açlıktan bitkin bir halde bir çuval yığını üzerine yıkıldı.

V

Sabah oldu. Jan işçilerin kulübesinde hâlâ uyuyordu; dağfaresinin sıcaklığı çocuğu donmaktan korumuştu.

Jan, birdenbire, ona :

— Kalk küçük, kalk !.. Burada yatılır mı hiç? diye seslenen kalın bir sesle kendine geldi.

Güçlükle gözlerini açarak karşısında kasketli, iş elbisesi giymiş bir kaç erkek görünce, doğrulmağa çalıştı. Ama her yanı o kadar sızlıyordu ki, inleyerek tekrar çuvalların üstüne çöktü.

Onu demin uyandırmağa çalışan iri yarı adam Jan'ı kucakladı.

— Aaa, çocuk adamakıllı hasta, dedi. Dehşetli ateşi var.»

Başka bir işçi :

— Bütün geceyi burada geçirdiyse ölmediğine şükretsin; diye ilâve etti.

— Haydi onu kantine götürelim de Dükas teyze sıcak bir şey içirsin.

İşçilerden biri Jan'la dağfaresini sırtından çıkardığı kalın bir gocuğa sardı. Önde kucağında Jan'la iri yarı adam, arkasından öbür işçiler kantine doğru yürüdüler.

Kantinde çalışan kırmızı yüzlü, şişman Dükas teyze hemen ocağın yanında bir yer yatağı hazırladı. Odasından bir örtü getirerek çocuğu yatırdı.

Jan, kendine gelip te gözlerini açar açmaz :

— Jozefin nerde? diye sordu.

— Jozefin mi?..

Dükas teyze, çocuğun sayıkladığını sandı. Dağfaresini kucağında tutan genç işçi gülerek hayvancığı çocuğa uzattı.

Jan, uzun bir ayrılıktan sonra kavuşmuşlar gibi, dağfaresini göğsüne bastırdı. Jozefin de sevinçli homurtularla ona cevap veriyor, ellerini yalıyordu. Bu sahne yalnız Dükas teyzeyi değil, işçileri de duygulandırdı.

Dükas teyze Jozefin'e bakıp bakıp şaşıyordu :

— Amma da tuhaf hayvan ! Kedi değil, tavşan değil, tıpkı ayıya benzeyen iri bir fare gibi...

Vaktile dağlarda, maden ocaklarında çalışmış olan palabıyıklı çavuş, ordakilere dağfaresinin nasıl hayvanlar olduğunu anlattı.

İyi kalbli kadın bir yandan Jan'a sıcak süt hazırlıyor, bir yandan Jozefin'in karnını doyuruyordu. Gitgide canlanan Jan, işçilere durumunu olduğu gibi an'attı. Çocuğun acıklı hikâyesi, işçileri Jan'a büsbütün yaklaştırdı.

Palabıyıklı çavuş, geniş elini çocuğun omuzuna koyarak :

— Üzülme küçük, dedi. Biraz dinlen, sonra seni Glandoz ustanın evine götürür, lâzımgelen şeyleri söylerim. Bir daha sana eziyet etmeğe cesaret edemezler.

Jan yattığı yerde doğruldu. Ellerini çavuşa uzatarak :

— Götürmeyin beni oraya amca, ne olur ! diye yalvardı. Sizin yanınızda çalışayım. Ben kuvvetliyim, her gösterdiğiniz işi yaparım.

Çocuğu fazla heyecanlandırmak istemiyen çavuş :

— Hele kendini iyice topla, sonra konuşuruz, dedi. Öteki işçilere dönerek :

— Haydi çocuklar, işbaşı ! emrini verdi.

Onlar kantinden çıkmağa hazırlanırken Jan seslendi :

— Az durun da size Jozefin'i oynatayım.

Karnı iyice doyan hayvancık neşeyle bütün marifetlerini gösterdi, işçileri katılasıya güldürdü.

O gün Jan, Dükas teyzenin yanında kaldı. Yattı, uyudu, terledi, yine uyudu: bol bol süt, ıhlamur, çorba içti. Ertesi sabah işçiler toplanmadan önce ayağa kalktı. Kantinin penceresinden palabıyıklı çavuşu görünce hemen dışarı çıktı. Ona doğru koştu, taşçılara yardım etmesi için izin istedi.

Çavuş, sıhhati yerine gelmiş çocuğa baktı :

— Peki. İlle çalışmak istiyorsan, sana göre de bir iş buluruz, dedi. Tuz dolu torbaları göstererek :

— Bunu göstereceğim yerlere avuç avuç dökeceksin; diye ilâve etti. Karın eridiği yerlerde daha kolay çalışılıyor.»

Jan canla başla çalışmağa koyuldu. İşçilerin bir kısmı parkın setlerini yapıyor, bir kısmı da yüksek kayanın içine merdiven basamakları oyuyordu.

Birdenbire, esmeğe başlayan rüzgâr işçilerden birinin başından kasketini uçurdu. Kasket havada bir iki kere döndükten sonra sivri bir kayanın ucuna takıldı. Yukardan taş atarak, şapkasını almağa uğraşan adamcağız, aşağıda gülüşen arkadaşlarına :

— Alay edeceğinize, merdiven getirin de alın şunu ! diye bağırdı.

Ama kayanın kenarındaki gölcüğün üstündeki buz tabakası merdiveni taşıyamıyacak kadar inceydi.

— Devam edecek —

KARAKEDİ ÇETESİ

(UZAYAN KEDİ)

Çizen ve Yazan
SELMA EMİROĞLU

— Geçen sayıdan devam —

Doğan Kardeş

Hasan — Aaa... Kocaman bir bahçeye girdik... Burası kimin acaba?..

Arsız Altan — Kedi de meydanda yok...

Bahçıvan — Allah, Allah... Bu mahalle çocukları da nereden çıktılar?.. Belki de hırsızlık yapmaya gelmişlerdir...

Bahçıvan — Sizi yaramazlar sizi. İşiniz ne burada bakalım? Haydi dışarı!...

Arsız Altan — Kaçalım çocuklar. Bu adam bize kızdı; kediyi filân bırakalım!...

Bahçıvan — Hah şöyle... İçeri nasıl girdiğiniz anlaşıldı. Bir daha görmeyeyim sizi buralarda...

Karakedi — Şu yumurcaklar çekildi gitti.. Artık saklandığım fıçıdan çıkabilirim...

— Devamı var